

2015-01-28

Kommunfullmäktige

Interpellationssvar angående kommunens aktivitetsansvar för unga till tillträdande utbildningsnämndens ordförande ställd av Karin Aaseby (S), Henrik Paulsen (S) och Linda Nygren (S).

Tack för interpellationen. Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar i kommunen som inte går i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan och som inte fyllt 20 år. Aktivitetsansvaret gäller för ungdomar som inte genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. En elev har fullföljt ett nationellt program om han eller hon har fått ett examensbevis. Elever som inte har fått examensbevis utan endast ett studiebevis ingår alltså i kommunens ansvar. Elever som går på något av introduktionsprogrammen ingår även i kommunens aktivitetsansvar då ett introduktionsprogram inte är ett nationellt program eller motsvarar ett sådant. Det är elevens hemkommun som har aktivitetsansvaret. Med hemkommun menas den kommun där eleven är folkbokförd.

Aktivitetsansvaret innebär att kommunen ska hålla sig informerad om vilka ungdomar det är som omfattas av ansvaret. De ska även erbjuda dessa ungdomar lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska också dokumentera sina insatser på lämpligt sätt och föra ett register över ungdomarna. Kommunens skyldighet regleras i 29 kap. 9 § skollagen. I förordningen, 2006:39, finns det reglerat vilka uppgifter kommunerna får behandla i registret de för över ungdomarna.

Statistiska centralbyrån, SCB, samlar in statistik åt Skolverket om ungdomar som omfattas av aktivitetsansvaret. Ett viktigt syfte med insamlingen är att få ökad nationell kunskap om de ungdomar som omfattas. Bland annat samlar SCB in uppgifter om personnummer på dem som omfattas av aktivitetsansvaret, åtgärder som kommunen genomför, datum då åtgärder inleds och avslutas och orsaker till avslutad aktivitet. Skolverket kommer även att ta fram allmänna råd inom området under 2015.

Hur ser Värmdö Kommuns beredskap och handlingsplan ut för de skärpta lagkraven på kommunala aktivitetsansvaret som genomförs 1 januari 2015?

Ansvaret ligger under utbildningsnämnden. I tjänstemannaorganisationen finns ansvarig avdelning och tjänstemän, avdelningen styrning och kvalitet inom kultur- och utbildningssektorn. Vi går ut med information om hur frånvarorapporteringen ska gå ske till samtliga gymnasieskolor där vi har elever från Värmdö placerade. I nuläget utgår vi från de bestämmelser om rapportering som tillämpas på grundskolan. Samtidigt ser vi över hur vi jobbar med att främja närvaro i skolan, och hur våra tjänstemän kan bistå i det arbetet. Vi tittar på vad som är lika mellan grundskola och gymnasieskola. En viktig skillnad är att det

Utbildningsnämndens ordförande

inte föreligger någon möjlighet för nämnden att vid vite förelägga vårdnadshavare att se till att eleven kommer till skolan på gymnasiet såsom det gör på grundskolan på grund av skolplikt. Men övriga delar som är kopplat till syftet med att frånvarorapportering görs till kommunen är lika – det vill säga, målet är att få tillbaka eleven till skolan.

Ansvaret gäller sedan 1 januari 2015 och det är ett utökat ansvar men det är inte helt nytt eftersom vi har haft informationsansvar förut. Vi fortsätter därför att jobba enligt tidigare rutiner men skapar samtidigt nya rutiner för till exempel samverkan och statistikuppföljning. Arbetet med detta pågår.

Sedan är det viktigt att ha med sig att Skolverket ännu inte kommit med allmänna råd kring detta, de har signalerat att sådana allmänna råd kommer att komma under året. När dessa kommer tar vi ett större grepp kring frågan och ser vad vi ytterligare kan behöva utveckla, eller om vi behöver ändra på något. Men just nu handlar det alltså om rutiner för frånvarorapportering, närvarofrämjandearbete, samverkan för att hitta lämpliga individuella åtgärder.

Gustavsberg 28 januari 2015

Marie Bladholm

Utbildningsnämndens ordförande

Utbildningsnämndens ordförande

Gustavsberg 2014-12-15

Interpellation angående kommunens aktivitetsansvar för unga till tillträdande utbildningsnämndens ordförande

Framtiden börjar i skolan. Det är i skolan vi lägger grunden för vår personliga utveckling och basen för vårt framtida yrkesliv. Nästan alla börjar gymnasiet, men alltför få fullföljer utbildningen.

År 2013 fullföljde inte 27% av eleverna som är folkbokförda i Värmdö sin gymnasieutbildning inom 4 år. Dessvärre är detta en försämring sedan 2010 då andelen var 22%. Vi ser att Värmdö ligger under snittet i Sverige där 23% av eleverna inte fullföljer gymnasiet inom 4 år.¹

Vi kan konstatera att unga som saknar gymnasieutbildning är kraftigt överrepresenterade bland arbetslösa, försörjningsstödsberoende och de som uppbär sjukersättning. Skolinspektionen lyfter detta i sin rapport Unga riskerar att falla mellan stolarna - kortrapport om kommunens informationsansvar (2014). En slutförd gymnasieutbildning är en mycket viktig skyddsfaktor och en inkörsport till etablering i samhället. Motsatsen innebär ökad risk för marginalisering och kan begränsa den unges livschanser på sikt. Ur samhällets perspektiv betyder det att kommunernas arbete med att bidra till att skapa goda livschanser för unga som efter grundskolan inte fullgör sin gymnasieutbildning är av stor betydelse.²

I Arbetsförmedlingens rapport *Var finns jobben- Bedömning till och med första halvåret 2015 och en långsiktig utblick* från juni 2014 framgår det tydligt att de som har allra svårast att få fotfäste på arbetsmarknaden är de som inte har en avslutad gymnasieutbildning.³ Arbetslösheten hos personer som saknar gymnasieutbildning är mer än dubbelt så hög som för de som slutfört gymnasiet. För individen har alltså gymnasieexamen stor betydelse för chanserna på arbetsmarknaden.

¹ <http://skolnet.skolverket.se/polopoly/kommunblad/14ht/varmdo.pdf>

² Skolinspektionen, Unga riskerar att falla mellan stolarna - Kortrapport om kommunens informationsansvar, Kvalitetsgranskning (Rapport 2014:7)
<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/kommunernas-informationsansvar/k07-kommunernas-infoansvar.pdf>

³ Arbetsförmedlingen, Var finns jobben- Bedömning till och med första halvåret 2015 och en långsiktig utblick (2014) , s 7
<http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.6d504f61146aa443d689e1/1403764275326/Var+finns+jobben+om+%C3%B6rs%C3%A5rel+2015.pdf> (2014-12-11)

13

Majoriteten av gymnasieeleverna som är folkbokförda i Värmdö studerar i andra skolor än de som Värmdö kommun är huvudman för. Enbart 21% av eleverna eller 329 elever läser på gymnasier i Värmdö kommun eller som Värmdö kommun ansvarar för.⁴ Totalt 1200 värmdöelever studerar alltså på gymnasier utanför kommungränsen i verksamheter som vi inte är huvudman för.

Orsaker

Orsakerna till avhoppet från gymnasiet har undersökts av temagruppen Unga i arbetslivet. Självklart varierar orsakerna från individ till individ, men vissa tydliga förklaringar till avhoppet kan man ändå se. Den främsta orsaken är enligt eleverna trakasserier och mobbning från jämnåriga eller personal i skolan. I fallande ordning följer därefter brist på pedagogiskt stöd i skolan, vuxna som inte bryr sig, dåligt bemötande, behov av mer bristfälligt pedagogiskt stöd i skolan efter en långvarig frånvaro (på grund av sjukdom eller missbruk), behov av mer praktik och mindre teori, stökig skolmiljö, fel programval, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som inte upptäcks under utbildningen samt dåliga hemförhållanden. I analysen, som gjorts på ett nationellt plan, framgår det tydligt att den psykiska ohälsan i gruppen är stor. Eleverna känner sig deprimerade, känner sig omotiverade och känner sig skoltrötta.⁵

Ny lagstiftning

Kommunerna har från och med den 1 januari 2015 skärpta ansvarskrav när det gäller alla ungdomar upp till 20 år som inte har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.⁶

Skärpningen handlar om att det informationsansvar som idag finns blir till ett kommunalt aktivitetsansvar. Varje kommun är skyldig att erbjuda målgruppen lämpliga och individuellt riktade åtgärder. I första hand ska åtgärderna syfta till att motivera och stödja den enskilde till att påbörja eller återuppta sin utbildning. Det kan också handla om att finna en tryggad försörjning innan han eller hon är redo att återuppta utbildningen. Även det förebyggandet arbetet för att få färre elever att hoppa av gymnasieskolan blir tydligare. När en elev går i en fristående skola, eller i en annan skola än den där eleven bor, föreslås att gymnasieskolan får en anmälningsskyldighet gentemot kommunen om eleven är frånvarande från undervisningen i större omfattning utan giltig orsak. Detta för att kommunen ska få en bättre kännedom om elever som riskerar att avbryta sin utbildning. Kommunerna föreslås också få nya uppgifter att föra register över de ungdomar som omfattas av ansvaret och att dokumentera sina insatser på lämpligt sätt.

Värmdö kommun har alltså ett mycket stort aktivitetsansvar för de elever som hoppar av gymnasiet redan från årskiftet 2015.

⁴ 2014-12-15. Värmdö gymnasium 71 värmdöelever, Gustavsbergs gymnasium 157 värmdöelever, Värmdö tekniska gymnasium 101 värmdöelever.

⁵ Temagruppen Unga i arbetslivet, 10 orsaker till avhopp från gymnasiet (2013:2)

<http://www.temaugna.se/sites/default/files/10orsaker.pdf> (2014-12-15)

⁶ <http://skl.se/naringsliv/arbetsledigtallsering/arbetsmarknadsysselsattning/ungassysyselsattning/kommunaltaktivitetsansvar.4514.html>

Mot bakgrund av de höga avhoppen, den nya skärpta lagstiftningen och den i dagsläget obefintliga handlingsplanen för den akuta situation ställer vi följande interpellation till ordföranden i utbildningsnämnden:

- 1. Hur ser Värmdö kommuns beredskap och handlingsplan ut för de skärpta lagkraven på kommunala aktivitetsansvaret som genomförs 1 januari 2015?**

Socialdemokraterna Värmdö genom

Karin Aaseby
Henrik Paulsen
Linda Nygren

A handwritten signature in dark ink, consisting of a series of loops and strokes, located at the bottom center of the page.

